

Tilbake fra Zambia! Der har jeg vært i 13 måneder og jobbet for Nordkapp kommune som ergoterapeut i rehabilitering. Sammen med min fysioterapeutkollega Inger Gretland har jeg hatt et år med talløse inntrykk, sterke kontraster og ubeskrivelige opplevelser.

Vi hopper noen få måneder tilbake i tid. Tilbake til Zambia, oktober og huset mitt i Livingstone... Jeg sitter hjemme i stua mi. Gradestokken viser en temperatur så vidt over 39 grader her inne, og en drøy grad mer ute i skyggen. Det er tørketid, og luftfuktigheten er så å si fraværende. Klarer nesten ikke vente på regntiden som starter om noen få uker, og jeg er fast bestemt på at jeg aldri mer i mitt liv skal klage over å fryse! Livingstone er en koselig by med 145'000 innbyggere. Vi har kjøpesenter, internettcafé, restauranter, asfalt, gatelys og boligblokk, men også kontrastene med leirhytter, brønner som deles av usannsynlig mange mennesker, ekstremt dårlige veier, overbefolkede compounds og mangel på elektrisitet. Livingstone er en by med flere ansikter, noe som gjør den spennende å utforske!

Livet i Livingstone preges av så mangt, og det faktum at Zambia er et av verdens fattigste land merkes godt. Forventet levealder er 42 år, i snitt 182 av 1000 barn dør før de fyller fem år, og store deler av zambierne tjener svært lite eller er arbeidsledige. 12 timers arbeidsdag syv dager i uka, mangel på og/eller ukvalifisert helsepersonell, korrupsjon, høye matpriser, foreldreløse barn, hiv/aids, tuberkulose, ulovlige skoleutgifter og over 50% av befolkningen lever i ekstrem fattigdom; utfordringene står i kø i Zambia, men det er viktig å understreke at mye også fungerer! Til tross for mange problemer er zambiere et varmt folkeslag og smilene sitter løst. Det faktum at de 73 etniske gruppene (stammene) som utgjør Zambias lokalbefolkning lever fredelig med hverandre er noe zambiere flest er stolte av, og det er vanlig å gifte seg på tvers av stammeopprinnelse. Dugnadsånd, innsats og frivillighet er ord som beskriver mange zambiere, både i urbane og rurale strøk. Mange gjør en betydelig innsats i blant annet helsearbeid og bygging av skoler. Det kryr av NGO's (nongovernmental organization) i byen, og mange av disse utgjør en viktig støtte til befolkningen. Samtidig er det en pågående diskusjon om hvorvidt NGO's og annen form for støtte til landet er av positiv karakter, i den mening at det skaper varig selvstendighet. Dambisa Moyo er en mye omtalt kvinnelig forfatter fra Zambia som nylig har skrevet en bok som blant annet handler om temaet bistand. Boka heter Dead Aid, og gir et kritisk tankekors til hvorfor og hvordan den vestlige verden gir bistand til utviklingsland som Zambia.

Mitt arbeid her i Zambia er å jobbe som ergoterapeut i CBR (Community Based Rehabilitation). Det gjør jeg gjennom Fredskorpset Norge, hvor Nordkapp kommune er partner. Nordkapp samarbeider med Livingstone og Kazungula Districts i Zambia, og driver med utveksling av profesjonelle helsearbeidere. Vi er nå en ergoterapeut og en fysioterapeut som jobber i Zambia, mens Ndopu og Victor fra Zambia jobber i Nordkapp. Fokus i prosjektet er å jobbe med å etablere et varig rehabiliteringssystem for enkeltpasienter, både i rurale og urbane strøk. I tillegg er informasjonsarbeid en del av jobben, samtidig som jeg lærer masse om Zambisk kultur og tradisjoner. Tidvis bor jeg ute i Kazungula District, hvor jeg jobber i fire forskjellige landsbyer. Kazungula er et ruralt distrikt med omtrent 95'000 innbyggere. Når jeg er ute og jobber i disse landsbyene bor jeg gjerne hos sykepleieren på klinikken, og lever på mange måter etter zambiske tradisjoner. Det innebærer mange herlige opplevelser, som å spise nshima

(maisgrøt) med fingrene til alle måltider, bruke toalettet som er et hull i bakken, hente vann fra brønnen (mestrer ikke å bære vandunken på hodet enda, men prøver!), virkelig kjenne på at jeg er den eneste mzungu (hvite) i mils omkrets, forholde meg til heksekraft som årsaksforklaring til sykdommer, danse zambisk tradisjonsdans, lære om skikker i forbindelse med dødsfall og begravelser og mye mer. Pasientene jeg møter i Kazungula District er ofte rammet av hjerneslag, epilepsi, brannskader, CP, psykiske vansker, klumpfot, frakturer, håndskader etc. En ferskt utdannet ergoterapeut får derfor alltid noe å bryne seg på! I tillegg er informasjonsarbeid og kunnskapsutveksling med frivillige helsearbeidere en viktig nøkkel. Det er de som kan følge opp rehabiliteringen når jeg drar derifra. Utfordringene mine er mange, og språk er definitivt noe jeg sliter med. Her hvor jeg jobber går det stort sett på chitonga, et utbredt språk i Southern Province i Zambia. Det ligner ikke akkurat på dialekten min, men jeg blir bedre og bedre. I Livingstone er arbeidet mer knyttet direkte til hver enkelt institusjon, og jeg jobber på barnehjem, skole for funksjonshemmede, VCT-senter (Vouluntary Councelling and Testing) for hiv/aids, tuberkulosepasienter, hjem for eldre, sykehus etc.

Når det ikke er jobbing på programmet er Livingstone en by med masse annet å tilby, og disse aktivitetene gjør Livingstone til den selvsagte turisthovedstaden i landet. Min favoritt er nok Victoria Falls, som ligger en drøy halvtimes sykkeltur hjemmefra. Å se, høre og føle forandringen i vannfallene ettersom årstidene endrer seg har vært en opplevelse jeg ikke kan beskrive!

I forbindelse med mektige Victoria Falls kryr det av adrenalinaktiviteter, og både strikkhopping og swing er gjort av undertegnede. I tillegg er det gode muligheter for rafting, elvekajakk, bade helt på kanten av vannfallene i Devil's Pool, nasjonalpark med safarimuligheter, fallskjermhopp, elefantridning, helikopterflyging, lion-walk, ATVer, sunset-cruise på Zambezi river, trommekurs, teater og fotballkamper. Det mangler ikke på aktiviseringsmuligheter i denne byen! I tillegg er reisemulighetene gode, og har man litt tålmodighet og ikke stiller for store krav til komfortnivået går det buss til alle nabolandene. Chobe nasjonalpark i Botswana er et spennende alternativ, og her har jeg fått se både løver og leopard. Malawisjøen i nabolandet til øst er også et drøyt døgn unna med buss, og det var veldig deilig å komme dit for å spise jordbær, snorkle og sole seg i ferieuken i juli. Zimbabwe er et flott land til tross for den politiske situasjonen, og Harare er en by som er verdt å besøke med sine mange konsertarenaer og kulturelle tilbud. Shopping i Johannesburg er heller ikke feil, da det til tider er en utfordring å få tak i klær her i Livingstone. Juleferie i Mosambik ble en suksess de siste ferieukenene i 2009, og nyttårsfeiring i Tanzania var ikke å forakte. Zambia er et spennende utgangspunkt for å reise rundt til sørlige deler av Afrika, og Livingstone er en by som må oppleves!

Nå satt jeg altså i Honningsvåg igjen, nøyaktig 13 måneder etter jeg dro herifra til Zambia. Det blåser liten kuling, temperaturen er godt under 5 minus og jeg savner den glohete stua mi hjemme i Livingstone. Men jeg fryser ikke!

Hilsen Siv-Hege

Besøk bloggen min på www.tronderizambia.blogspot.com